

TANECNIAKTUALITY.CZ

1. Výrazné stopy Roberta Brauna na československé taneční scéně

16.02.2024 tanecniaktuality.cz

Odkaz na originál

Klíčová slova: baletních; baletu; divadla; Ostrava; Ostravě; Státního

Letos by slavil 110 let významný český tanečník, choreograf a pedagog. Svou uměleckou stopu zanechal na **baletních** scénách v Praze, **Ostravě**, Ústí nad Labem, Bratislavě a v dalších městech.

Formoval nové generace tanečníků, stál za uvedením mnoha premiér a založil taneční oddělení na Janáčkově konzervatoři v Ostravě. Osobnost, jež vytvářela české taneční dědictví – Robert Braun.

Robert Braun. Foto: Josef Heinrich. Zdroj: Archiv ND.

Robert Braun, narozen 16. února 1914 v Praze, tehdejším Rakousko-Uhersku, započal svou taneční cestu ve čtrnácti letech v baletních kursech vedených českou pedagožkou a tanečnicí Marií Klimešovou-Máchovou. Časem se jeho umělecký záběh rozšířil i o herectví, výrazový tanec, step a pantomimu. Na jevišti se poprvé objevil v sezoně 1931/1932, kdy začínal jako herec v pražských divadlech Na Slupi a v Lidovém divadle Uranie.

V průběhu let 1932 až 1938 často vystupoval jako stepař, choreografoval menší varietní čísla a hrál nebo tančil jak na jevišti, tak ve filmech. Svůj první krok jako choreograf udělal inscenací Písní máje, uvedenou právě v divadle Na Slupi roku 1935. Zde Brauna poznal Josef Jenčík, jenž si všiml jeho talentu a umožnil mu hostovat v stepařských sólech například ve hře G. S. Kaufmana Vesele se točíme dokola (1936) nebo v roli Černocho v Debussyho Hračkové skříňce

Setkání s Jenčíkem otevřelo Braunovi dveře do Národního divadla, kde se od roku 1938 stal stipendistou a později působil jako sólista baletu (1941–1945). Jeho první sólovou rolí byla titulní postava v Krysařovi od Pavla Bořkovce (choreografie J. Jenčík, 1942), naopak poslední v Prázdné náruči od Jaroslava Ježka (choreografie Nina Jirsíková). Zvláště exceloval v charakterních rolích, ztvárnil například Bradýřského cechmistra v Králi Lávrovi od Josefa Kříčky (1939). Během tohoto období se také stal žákem šéfky baletu Jelizavety Nikolské, která mu světila role jako Pantalón v Harlekynádě Riccarda Driga (1943) nebo Apače v Jižní slavnosti Borise Blachera (1941).

Po skončení druhé světové války přijal Braun nabídku Aloise Háby a nastoupil do Státní opery (tehdy Velká opera 5. května) a stal se zde choreografem, tanečním a baletním mistrem. Po sloučení divadla s Národním divadlem přešel do téže funkce. Za dobu svého působení celkem vytvořil 16 rolí a zinscenoval 22 choreografií, z toho pět baletů. Mezi jeho raná díla patří choreografie do oper Boris Godunov (premiéra 1945/46) nebo Armida (1946/47). Další úspěšné inscenace, které jako choreograf a režisér nastudoval, jsou například Karneval Arama Chačaturjana (1948), Revoluční variace Jana Kapra (1948/49) či Gluckův Don Juan (1952/53). Pracoval na Svatebních scénách na hudbu Bedřicha Smetany, nastudoval Jarní symfonii (1952/53), kde byl taktéž autorem libreta, nebo tance do Ostrčilovy opery Kunálový oči. Mezi ostatní práce patří Piková dáma Výlety páně Broučkovy Čert a Káča (1952/53) a mnoho dalších. Inscenace byly ceněné nejen u nás, ale i v zahraničí, kam byl navíc pozván k několika angažmá (Anglie, Švýcarsko, USA, Švédsko). Nakonec Braun ve Státní opeře / ND převzal i pozici vedoucího baletu, ale rok poté, 31. ledna 1953 odešel. Současně s prací v divadle vyučoval na tanečním oddělení Pražské konzervatoře (1945–1950) a na Akademii múzických umění v Praze (1952–1953).

Dalším bodem v kariéře Roberta Brauna bylo přijetí místa šéfa **baletu Státního divadla Ostrava**, kde v sezoně 1953/54 zastupoval Emericha Gabzdyla. V Ostravě Braun nejenže nastudoval několik významných baletů včetně Giselle Šehrezády či Coppélie, ale roku 1954 dokonce založil taneční oddělení na Vyšší hudebně-pedagogické škole, dnešní Janáčkově konzervatoři.

Poté se Braun přesunul do Bratislavy. V letech 1954–1956 zde působil jako pedagog v renomovaném slovenském folklorním souboru SLUK, a rovněž v období 1952–1960 vyučoval na Vysoké škole múzických umění v Bratislavě, přičemž v posledních čtyřech letech zastával v této instituci pozici vedoucího taneční katedry. Paralelně se mezi lety 1954–1961 angažoval jako náčelník taneční složky Vojenského uměleckého souboru kapitána Jána Nálepky.

Robert Braun svou uměleckou cestu zakončil jako šéf baletu v Ústí nad Labem (1961–1974), s výjimkou let 1966–1968, kdy pobýval jako baletní mistr v rakouském Štýrském Hradci. Vedle tanců pro operní repertoár nastudoval celkem třináct baletních titulů, z nichž jako první uvedl Prokofjevův Kamenný kvítek. Do jeho obvyklé dramaturgie často patřily Čajkovského a Nedbalovy balety, ovšem představil i například Dvořákovy Slovanské tance Bachčisarajskou fontánu Borise Asafjeva, Prokofjevovu Popelku Othella od Jana Hanuše nebo Hloupého Honzu (1969) či balet Gajané (1972). Mezi novinky, které uvedl, patřily Dva dny na Měsíci od Jiřího Smutného (1961) a Poslední pampeliška od Miloše Vacka (1964). Zvláštností byly taktéž komponované večery pod názvem Večer slavných baletů (1970/71), které se skládaly z baletních titulů jako Italské capriccio (P. I. Čajkovskij), Maškaráda (A. Chačaturjan), Polovecké tance (A. P. Borodin), Šehrezáda (N. Rimskij-Korsakov).

Robert Braun se také stal nositelem vyznamenání za vynikající práci. V rozhovoru pro Taneční listy v roce 1971 sdílel své pocity: "Vysoké státní vyznamenání mi bylo propůjčeno u příležitosti třicátého pracovního jubilea. I když je třicet let – a dnes již o sedm víc – určitý předěl v jakékoli práci, nevzdávám se a chci svoji práci dělat ze všech svých sil..." A svou práci vykonával s opravdovým nasazením a velkým srdcem. Jako pedagog vychoval mnoho významných tanečních umělců, jako jsou Olga Filipi, Jana Hošková, Jarmila Kovalová, Nataša Rybínová nebo Luboš Ogoun. Ve výše zmiňovaném rozhovoru podotkl, že někteří z jeho žáků "zaujímají přední místa v našich divadlech jako choreografové a baletní mistři, další jsou roztroušeni po světě"

Byl manželem tanečnice Věry Nollové, později Libuše Stejskalové a nakonec Věry Beranové. Robert Braun, významná postava

českého tanečního umění, zemřel v Ústí nad Labem dne 16. ledna 1982.

Zdroje

Holeňová, Jana (ed.): Český taneční slovník: tanec, balet, pantomima. Praha: Divadelní ústav, 2001.

Fujerová, Jana: Ústecký rozhovor. Taneční listy, 1971, č. 3, str. 10.

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=1001696)

http://biography.hiu.cas.cz/Personal/index.php/BRAUN_Robert_16.2.1914-16.1.1982

<http://archiv.narodni-divadlo.cz/umelec/1264>

https://is.jamu.cz/th/ovkbc/Bakalarska_prace_Jan_Vozab.pdf

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=1287

https://encyklopedie.ostrava.cz/home-mmo/?acc=profil_skoly&load=5

URL | <https://www.tanecniaktuality.cz/osobnosti/vyrazne-stopy-roberta-brauna-na-ceskoslovenske-tanecni-scene>

[« zpět na začátek](#)

VÝRAZNÉ STOPY ROBERTA BRAUNA NA ČESKOSLOVENSKÉ TANEČNÍ SCÉNĚ

Letos by slavil 110 let významný český tanečník, choreograf a pedagog. Svou uměleckou stopu zanechal na baletních scénách v Praze, Ostravě, Ústí nad Labem, Bratislavě a v dalších městech. Formoval nové generace tanečníků, stál za uvedením mnoha premiér a založil taneční oddělení na Janáčkově konzervatoři v Ostravě. Osobnost, jež vytvářela české taneční dědictví – Robert Braun.

16. 2. 2024 **OSOBNOSTI**

Robert Braun. Foto: Josef Heinrich. Zdroj: Archiv ND.

Autor [Silvia Nemcová](#)

Robert Braun, narozen 16. února 1914 v Praze, tehdejším Rakousko-Uhersku, započal svou taneční cestu ve čtrnácti letech v baletních kursech vedených českou pedagožkou a tanečnicí **Marií Klimešovou-Máchovou**. Časem se jeho umělecký záběr rozšířil i o herectví, výrazový tanec, step a pantomimu. Na jevišti se poprvé objevil v sezoně 1931/1932, kdy začínal jako herec v pražských divadlech Na Slupi a v Lidovém divadle Uranie.

V průběhu let 1932 až 1938 často vystupoval jako stepař, choreografoval menší varietní čísla a hrál nebo tančil jak na jevišti, tak ve filmech. Svůj první krok jako choreograf udělal inscenací *Písní máje*, uvedenou právě v divadle Na Slupi roku 1935. Zde Brauna poznal **Josef Jencík**, jenž si všiml jeho talentu a umožnil mu hostovat v stepařských sólech například

ve hře G. S. Kaufmana *Vesele se točíme dokola* (1936) nebo v roli Černocho v Debussyho *Hračkové skříňce* (1939).

Setkání s Jenčíkem otevřelo Braunovi dveře do Národního divadla, kde se od roku 1938 stal stipendistou a později působil jako sólista baletu (1941–1945). Jeho první sólovou rolí byla titulní postava v *Krysařovi* od Pavla Bořkovce (choreografie J. Jenčík, 1942), naopak poslední v *Prázdné náruči* od Jaroslava Ježka (choreografie **Nina Jirsíková**). Zvláště exceloval v charakterních rolích, ztvárnil kupříkladu Bradýřského cechmistra v *Králi Lávrovi* od Josefa Křičky (1939). Během tohoto období se také stal žákem šéfky baletu **Jelizavety Nikolské**, která mu svěřila role jako Pantalón v *Harlekynádě* Riccarda Driga (1943) nebo Apače v *Jížní slavnosti* Borise Blachera (1941).

Krysař 8. 10. 1942. Robert Braun (Krysař). Foto: Josef Heinrich. Zdroj: Archiv ND.

Po skončení druhé světové války přijal Braun nabídku **Aloise Háby** a nastoupil do Státní opery (tehdy Velká opera 5. května) a stal se zde choreografem, tanečním a baletním mistrem. Po sloučení divadla s Národním divadlem přešel do téže funkce. Za dobu svého působení celkem vytvořil 16 rolí a zinscenoval 22 choreografií, z toho pět baletů. Mezi jeho raná díla patří choreografie do oper *Boris Godunov* (premiéra 1945/46) nebo *Armáda* (1946/47). Další úspěšné inscenace, které jako choreograf a režisér nastudoval, jsou například *Karneval* Arama Chačaturjana (1948), *Revoluční variace* Jana Kapra (1948/49) či Gluckův *Don Juan* (1952/53). Pracoval na *Svatebních scénách* na hudbu Bedřicha Smetany, nastudoval *Jarní symfonii* (1952/53), kde byl taktéž autorem libreta, nebo tance do Ostrčilovy opery *Kunálovy oči*. Mezi ostatní práce patří *Piková dáma* (1948/49), *Výlety páně Broučkovy* (1948/49), *Čert a Káča* (1952/53) a mnoho dalších. Inscenace byly ceněné nejen u nás, ale i v zahraničí, kam byl navíc pozván

k několika angažmá (Anglie, Švýcarsko, USA, Švédsko). Nakonec Braun ve Státní opeře / ND převzal i pozici vedoucího baletu, ale rok poté, 31. ledna 1953 odešel. Současně s prací v divadle vyučoval na tanečním oddělení Pražské konzervatoře (1945–1950) a na Akademii múzických umění v Praze (1952–1953).

Dalším bodem v kariéře Roberta Brauna bylo přijetí místa šéfa baletu Státního divadla Ostrava, kde v sezoně 1953/54 zastupoval **Emericha Gabzdyla**. V Ostravě Braun nejenže nastudoval několik významných baletů včetně *Giselle*, *Šehrezády* či *Coppélie*, ale roku 1954 dokonce založil taneční oddělení na Vyšší hudebně-pedagogické škole, dnešní Janáčkově konzervatoři.

Robert Braun, Věra Braunová-Nollová, Jiří Fiedler, Jan Hus Tichý. Foto: Jaromír Svoboda. Zdroj: Archiv ND.

Poté se Braun přesunul do Bratislavy. V letech 1954–1956 zde působil jako pedagog v renomovaném slovenském folklorním souboru SĽUK, a rovněž v období 1952–1960 vyučoval na Vysoké škole múzických umění v Bratislavě, přičemž v posledních čtyřech letech zastával v této instituci pozici vedoucího taneční katedry. Paralelně se mezi lety 1954–1961 angažoval jako náčelník taneční složky Vojenského uměleckého souboru kapitána Jána Nálepky.

Robert Braun svou uměleckou cestu zakončil jako šéf baletu v Ústí nad Labem (1961–1974), s výjimkou let 1966–1968, kdy pobýval jako baletní mistr v rakouském Štýrském Hradci. Vedle tanců pro operní repertoár nastudoval celkem třináct baletních titulů, z nichž jako první uvedl Prokofjevův *Kamenný kvítek*. Do jeho obvyklé dramaturgie často patřily Čajkovského a Nedbalovy balety, ovšem představil i například Dvořákovy *Slovanské tance*, *Bachčisarajskou fontánu* Borise Asafjeva, Prokofjevovu *Popelku*, *Othella* od Jana Hanuše nebo *Hloupého Honzu* (1969) či balet *Gajané* (1972). Mezi novinky, které uvedl, patřily *Dva*

dny na Měsíci od Jiřího Smutného (1961) a *Poslední pampeliška* od Miloše Vacka (1964). Zvláštností byly taktéž komponované večery pod názvem *Večer slavných baletů* (1970/71), které se skládaly z baletních titulů jako *Italské capriccio* (P. I.

Čajkovskij), *Maškaráda* (A. Chačaturjan), *Polovecké tance* (A. P. Borodin), *Šehrezáda* (N. Rimskij-Korsakov).

Robert Braun se také stal nositelem vyznamenání za vynikající práci.

V rozhovoru pro *Taneční listy* v roce 1971 sdílel své pocity: „*Vysoké státní vyznamenání mi bylo propůjčeno u příležitosti třicátého pracovního jubilea. I když je třicet let – a dnes již o sedm víc – určitý předěl v jakékoli práci, nevzdávám se a chci svoji práci dělat ze všech svých sil...*“ A svou práci vykonával s opravdovým nasazením a velkým srdcem. Jako pedagog vychoval mnoho významných tanečních umělců, jako jsou **Olga Filipi, Jana Hošková, Jarmila Kovalová, Nataša Rybínová** nebo **Luboš Ogoun**. Ve výše zmiňovaném rozhovoru podotkl, že někteří z jeho žáků „*zaujímají přední místa v našich divadlech jako choreografové a baletní mistři, další jsou roztroušeni po světě*“.

Byl manželem tanečnice **Věry Nollové**, později Libuše Stejskalové a nakonec Věry Beranové. Robert Braun, významná postava českého tanečního umění, zemřel v Ústí nad Labem dne 16. ledna 1982.

Zdroje

Holeňová, Jana (ed.): *Český taneční slovník: tanec, balet, pantomima*. Praha: Divadelní ústav, 2001.

Fujerová, Jana: Ústecký rozhovor. *Taneční listy*, 1971, č. 3, str. 10.

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=1001696%20

http://biography.hiu.cas.cz/Personal/index.php/BRAUN_Robert_16.2.1914-16.1.1982

<http://archiv.narodni-divadlo.cz/umelec/1264>

https://is.jamu.cz/th/ovkbc/Bakalarska_prace_Jan_Vozab.pdf

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=1287

https://encyklopedie.ostrava.cz/home-mmo/?acc=profil_skoly&load=5